

Boszorkányság és Wicca

Kelta-Wicca Hagyományőrzők Egyháza

Boszorkányság és Wicca

- ▶ Boszorkány fogalma,
- ▶ Mágia az ősidőkben,
- ▶ Kelták hite,
- ▶ Boszorkányhit,
- ▶ Wicca,
- ▶ Középkor
- ▶ A wicca filozófiája
- ▶ Boszorkányüldözés ma

Boszorkány fogalma

boszorkány – ‘varázshatalmú gonosz asszony a mesékben’; ‘<régebbi keresztény hit szerint> az ördög szolgálatába állt s annak segítségével varázslatokat művelő nő, esetleg férfi’.

Ótörök eredetű szó: üzbég *baszargan* (‘boszorkánynő’), csagatáj *baszirgan* (‘lidércnyomása van’). Ez és sok hasonló szó a török nyelvekben a *basz-* (‘nyom’) igeő származéka (lásd [baszik](#)), tehát olyan lidércre vonatkoznak, amely **a babonás hit szerint rátelepszik az alvó ember mellére, megnyomja, és ezzel kínzó álmokat idéz elő.**

A ‘lidérc’ $\Rightarrow$ ‘ártó szellem’ $\Rightarrow$ ‘ártó varázst űző nő’ jelentésfejlődés részben az átadó török nyelvekben is kifejlődhetett. Az első jelentés eleven lehetett a pogány hitvilágban, s a keresztény tiltás folytán a **népmesék világába költözött át**; a második viszont a kereszténység felvétele után keletkezett. A *boszorka* népnyelvi, talán játékos-becéző szó lehet.

►Ipolyi Arnold gyűjtése. Basurkán – a föld szellemei felett uralkodó.

Mágia az ősidőkben

Az ősi természeti népek ugyan nem ismerték a körülöttük lévő természet - mai fogalmakkal mondva - tudományos működését, de pontosan tudták a fizikai valóság mögött meghúzódó magasabb világok működési mechanizmusát.

Pontosan tudták, hogy az a világ, amiben élnek nem az első és nem az utolsó a létező világok között.

- ▶ Ismerték a világok egymásra épülését és kialakulási folyamatát.
- ▶ Mana - ellenállhatatlan természeti erő
- ▶ Fétis - a mana tárgyhoz kapcsolódik,
- ▶ Totemizmus - *hogy a törzs az illető állat őspéldányát tekinti a maga ősének. Ezt a viszonyt nevezzük **totemizmusnak**. Totemállat lehet gyík, kenguru, fehérló, bölény, bagoly, feketekígyó... A totemállat képét rátetoválják a testükre, és számítanak a segítségére. Hiszik, hogy ha az ember meghal, akkor a hozzá tartozó totemállat is az örök vadászmezőre költözik, ezért tilos volt a totemállatot megölni.*

- Az ősi népek hitvilágában elterjedt az a hiedelem, hogy a növények, az állatok és a természeti képződmények szellemmel vagy lélekkel rendelkeznek. Ezt nevezik **animizmusnak**, a latin anima -lélek szóból.

A vadászat megkezdése előtt az őseimberek eljátszották az előttük álló zsákmányszerzés minden fontos mozzanatát. Az elejtendő állatot felfestették a barlang falára, arcukra harci színeket kentek és fejükre állati maszkot erősítettek. A szertartás során a festett állat elejtését modellezték, ami hitük szerint a valóságban is bekövetkezik. A sikeres vadászat nélkülözhetetlen részét képezte ez a rítus.

A rítus alapja a **hasonlósági (imitatív, homeopatikus utánzó) mágia**, ami azon az elméleten alapszik, hogy a hasonló hasonlót hoz létre, és a hasonló a hasonlót vonzza.

Ennek az elvnek az alapja, hogy közvetlen kapcsolat van a makro- és a mikrokozmosz között. Azaz, ha a mikrokozmoszban változást hozunk létre akkor ez hatással lesz a makrokozmoszra és fordítva.

Ebben az esetben a mikrokozmosz a rajz, a makrokozmosz pedig maga a vad elejtése.

A másik ősi mágikus gyakorlat az **átviteli (szimpatetikus) mágia**, aminek lényege, hogy azok a dolgok, amik valaha kapcsolatban voltak egymással, azok szétválasztásuk után is hatnak egymásra.

- Ennek egyik őskori példája az állatmaszk. Lényege, hogy az álarc anyaga az elejtendő állatfajta bőréből, csontjából készült, ami megkötötte az állat erejét és ezáltal elősegítette a sikeres vadászatot.

- ▶ Az áldás és átok is az égből jött.
- ▶ Ezzel párhuzamosan tiszteltek szentnek tartott állatokat, tárgyakat, növényeket és a későbbiekben mítikusnak tartott lényeket.
- ▶ Ami fontos volt: születés, éretté válás, házasság, gyermek nemzése, szülése, halál.

Ez a **dualisztikus világszemlélet** előképe.

▶ Az élet alapja számukra a születés volt, emiatt egyre inkább előtérbe került a nők szerepe. Az **Agancsos Isten** (Nap) mellett a **Nagy Anyaistennő** (a Föld és a Hold) tisztelete az őskorban nagyon fontos szerepet játszott, a társadalom átrendeződésével és a szerepek újrafelosztásával azonban egyre jobban növekedett az **atyaisten**, vagyis a férfi jelentősége.

- ▶ Nagy Anyaistennő
- ▶ A nagy Anyaistennő és az Agancsos Isten egysége, harmóniája,
- ▶ Az aktív férfi Istenség elterjedése

A varázslás egy formája: egy cselekvés létrehozása egy másik cselekvés elvégzése céljából.
pl. csomó kötése, kioldása, hogy oldódjon egy betegség.

Jóslás, elindította az összetettebb jelenségeket, varázslásokat. Sokszor innen jött az információ.

Az összetettebb varázslás már nem mechanikus jellegű, kapcsolódik más tevékenységhez,
pl. szellemek, ősök előhívásához. A szertartást vezető elmegy a temetőbe, és megidézi az őseit, hogy büntessenek meg xy-t a cselekedeteiért.

Kritikus véletlen esemény nagy érzelmi töltettel rendelkező tapasztalás.

Álmok látása, értelmezése, álmokon keresztül történő hatás.

- Társadalmi integráló hatás: legyen eső, jó termés, gyógyuljanak meg az emberek, nyerjenek háborút.

A mágia három szintje:

1. jóindulatú mágia (jósokkal, jövőmondókkal való konzultáció), amulettek használata, gabona termékenységeinek fokozása,

A varázslatot hatástalannak tartották, ha igazságtalan cél érdekében alkalmazták.

1. anyagi tárgyakat használó mágia, aminek célja hogy ártson azoknak, akiket nem szerettek (féltékenység, írgység, kapzsiság)
2. Boszorkányság, férfiak apjuktól, nők anyjuktól örökölt belső hatalom. A hatalom sokszor a boszorkány gyomrában volt, vagy a májhoz volt odanőve ovális fekete duzzanat formájában amiben kisebb tárgyak is voltak pl. kis szőrös labda.

A boszorkányok találkozókon ünnepeltek, mágikus praktikákat úztek, kenőccsel kenték be magukat, ami segítségével láthatatlanná váltak, repülni tudtak.

Közösségek jövőmondókat, orvosságos embereket tartottak, hogy megvédjék magukat a boszorkányok praktikáitól.

Vannak törzsek, ahol kettő varázsló típust különböztettek meg:

- nappali varázsló (nappal, alkalom szerűen pénzért dolgozik, védő varázslat),
- éjszakai varázslat (állat alak, rontások – idős asszony alakjában jelentek meg).

Európai és Afrikai boszorkányság közös jellemzői:

- a boszorkány általában nő,
- idős,
- éjszaka gyülekeznek, körtáncot járnak,
- meztelenül seprűn vagy más tárgyon szálltak,
- kenőcsök segítségével át tudtak változni állatokká,
- házi szellemeik vannak,
- egyes boszorkányok vért isznak, kiszívják az áldozat véréét

A hasonlóság oka lehet az antropológusok szerint:

- véletlen,
- a kultúrák keveredése,
- archetípusok öröksége,
- a boszorkányság ősi és koherens világvallása.

Általában féltek a hatalommal rendelkező emberektől, ezért kialakult a boszorkányvadász (világszerte, még a középkori boszorkányüldözés előtt). Pszichológia, kirekeszti a közösség azt aki „más”.

A gyarmatosítás új vallások kialakulását hozta. Pl. Vudu.

- ▶ A varázslás az ókorban összekeveredett a démonológiával.

Sumérok

- ▶ A világban sok szellem van, amely rossz szándékú. Minden embernek van saját védőszelleme, amely megvédi a gonosz démonoktól. Egyik leggonoszabb: Ardat Lili. Másik neve Lilitu. A görög-római Lamia unokatestvére, a héber Lilith prototipusa.

Egyiptom

- Istenek és szellemek egy nagy univerzum részei voltak. A varázsló az univerzum erejét úgy alakította, hogy a lehető legjobb legyen, vagy a megbízójának a lehető legjobb legyen.

Európa

- ▶ Klasszikus görög vagy a héber gondolkodás terjedt el.

Görög

Filozófia, mágia kialakítása. „Istenekhez tartozó dolgok megmunkálása” – **Therugia**.

Alacsonyabb fokozata „**magos**” iráni asztrológus. I.e. v. században hírhedtek voltak a mágoszok az átkok miatt.

Róma nem tolerálta a varázslást. Pl. fiatalember megérint egy csempét, majd a mellét, és 7 görög magánhangzót ismételtetett (gyomorbaj elleni védelem), akkor letartóztatták, megkínozták és kivégezték.

Homérosz szerint a varázsló Istennel, vagy Isteni lénnel konzultál – **Theosz**. Ez az isteni lény lehet szellem formában is, akkor „**daimon**”-nak nevezik. Ebből alakult ki a démon szó.

Szókratésznek is volt daimonja a saját bevallása szerint. De Platon tanítványa Xenokratész ketté osztotta a világot Istenekre és démonokra, az Istenek sötét, gonosz tulajdonságait a démonokra vetítette, onnan indul a démonok gonoszság hite.

+Lamien – fent nő, lent, kígyó. Embereket öl.

Dionüszosz tisztelete – kecskebak az oltáron. Körmenet, majd a rítus borivással, eksztatikus tánccal, álltai áldozat bemutatásával végződött. Orgiák eltúlzottak voltak. Sok történet, de alapja gyenge.

Orgiák terjedtek, de nem vallási céllal.

► Róma: Diana kultusz – ágon repülni tudott.

Héber

Babilonból eredő kántálásokra épül. A héber biblia lefordítása okozta a problémát. Görög – latin, modern nyelvekre.

Exodus 22:18

- Eredeti héberben: a **kashkaphot** meg kell ölni. (jövendőmondó, varázsló), míg a latinban „Ne engedd élni a maleficost.” – bűnöző, gonosz varázsló. I. Jakab (1611) is lefordította a bibliát, amiben a „talizmán kedvelőjét”, „jövőbelátó képességű” helyett gonosz boszorkányként fordították.

Kelták hite

A kelták által megszállt területek
sötétzöld – korai elterjedtségük i. e. 500,
világoszöld – legnagyobb elterjedtségük i. e. 300)

A **kelta vallás** a kereszténység elterjedése előtti évszázadokban az Európa jelentős részét és Kis-Ázsiát megszállva tartó indogermán eredetű kelta törzsek főleg római és keresztény írók közlései által, továbbá különféle régészeti és irodalmi emlékek alapján megismert hitvilága.

A vaskori kelta népek történelme a történészek számára számtalan rejtélyt jelent, ami természetesen a kelta vallás esetében sem lehet másként. Az őstörténet földműveseinek természetimádó vallási elképzelései továbbéltek a kelták között is, akiknek a mitológiájában egyik legfontosabb téma volt a termékenység, a természeti jelenségek okainak keresése és a halál. Tudjuk, hogy a kelták hittek a lélekvándorlásban, abban, hogy az emberi lélek a halál után az egyik emberből a másikba vándorol. A halott-kultuszt a papság, a druidák irányították. Ők voltak a titkos vallási tanok őrzői, az ifjúság nevelői és ők szolgáltattak igazságot is. Az írott római források szerint a vallási szokásaik kegyetlenek voltak: gyakori volt a jóslással összekötött emberáldozat. Erre azonban meggyőző régészeti bizonyítékot még nem találtak.

► A kelta vallás a kereszténység európai elterjedése során fokozatosan elhalt, nyomai azonban népi hiedelmekben és a szentek kultuszában fennmaradtak.

Természetfeletti világ

Hármas spirállal (triskelion) díszített kelta kő, Newgrange-halomsírok

Az animizmus maradványaként hittek a természetfeletti tulajdonságokkal rendelkező tündérekben, szörnyekben és a szellemekben. A kelta törzsek természetfeletti világának hatalmai két nagy csoportra oszlottak

- a mindenhol – forrásokban, patakokban, hegycsúcsokon, erdőkben – jelenlévő szellemek
- a természet nagy átfogó erőit képviselő, az embert és tevékenységeit védelmező istenek.

A druida többistenhitben vagy panteizmusban az istenek összetettek voltak és mindenütt jelenvalók. A flóra és a fauna az istenek kifejeződésesei vagy különböző oldalai voltak, amelyek üzeneteket közvetíthettek vagy előjeleket adhattak az istenek szándékairól.

- Nézetük szerint a szellemek és istenek tevékenysége ott figyelhető meg, ahol a dolgok megszokott rendje megszakad, megváltozik. Az istenek és szellemek csak akkor avatkoznak a dolgok megszokott és természetes rendjébe, ha az emberek (*ill. közülük egyesek*) ezt a rendet erőszakosan megbolygatják.

- Diodórosz görög történetíró leírása szerint, amikor egy kelta sereg benyomult Delphoi jóshelyére, és vezérük, Brennus meglátta ott az ércből-márványból faragott istenszobrokat, nevetett azon, hogy a görögök az isteneket emberi alakban képzeltek el. Ebből az anekdotából legalább két dolog derül ki: a kelták körében (még) nem alakult ki az ember alakú, antropomorf istenek képzelete; másodszor az, hogy a kép nélküli (anikonikus) kultuszt már tudatosan szembeállították a képszerű istenfogalommal, tudatában voltak vallásuk e sajátos vonásának: tehát rendelkeztek valamelyes teológiai elmélettel is.

Istenek

"Cernunnos" agancsos figurája, a "szarvas isten" a Gundestrupi lelet üstjén, Nemzeti múzeum, Koppenhága

A kelta panteonnak több mint 1200 istensége volt; amelyek két kategóriába sorolhatók: általános és helyi istenségek.

- A Dagda feltehetőleg a legfőbb istenség, az elemek és tudás istene, az élet javainak adományozója, jóindulatú, védelmező, "hatalmas atya".
- Ogmios a kelták harcistene
- Lugh minden kézműves tevékenységnek és ötletességnek megszemélyesítője, ritkábban napisten
- Belenus a tűz és a gyógyítás istene
- Cernunnos szarvas isten, a természet istene
- Taranis, zivatar-isten, az égi jelenségek ura, részére talán emberáldozatokat mutattak be úgy, hogy fabábuba zárták és elégették
- Teutates a háború és a bőség istene, számára talán emberáldozatokat mutattak be
- Esus részére is talán emberáldozatokat mutattak be úgy, hogy fára akasztották föl az áldozatot és kivégeztették

Marcus Annaeus Lucanus római költő Pharsalia című eposza szerint, úgy fogták fel a halhatatlanságot, hogy a lélek megválva a testtől, változatlan állapotban folytatja örök életét. Elterjedt volt körükben a termékenységgel és földműveléssel kapcsolatban álló istennők, istenanyák kultusza is.

- Brigit a legkedveltebb nőistenség volt, a tudás és termékenység istennője. Az Ír-szigeten később, a kereszténység felvétele után keresztény szenként, Írország védőszentjeként tisztelték. (→ Kildare-i Szent Brigitta)
- Dana vagy Danu, anyaistennő, a folyók, kutak védelmezője, a bőség, a jólét istennője

Boszorkányhit

Természethit. Természet lényeinek, szellemeinek ismerete.

Reinkarnáció, **Istenanyába** vetett hit.

Az Istennő meg akarta tudni minden titkot, a halál titkát is. Ezért elment az alvilágba. Le kellett vetnie a ruháit, a halál letérdelt előtte, annyira szép volt. Nem akarta a Halál szerelmét, ezért el kellett szenvednie a Halál ostorát, innen ered a korbácsolás mint gyönyörkeltés.

A Halál megtanította az Istennőt minden mágikus hagyományra.

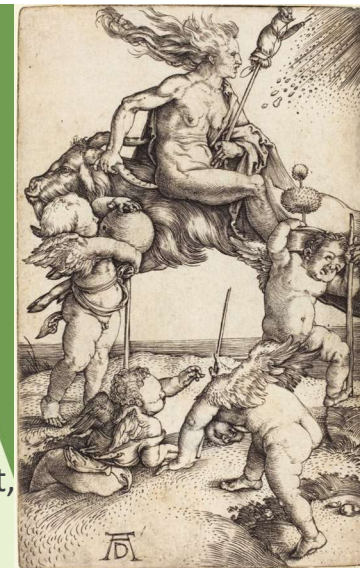
Normál esetben a misztériumok: születés, felnőtté válás, házasság, szülés, halál.

Spirituális értelemben: szerelem, halál, feltámadás.

A hívek legalább havonta egyszer imádkoztak teliholdkor az Istennőhöz, aki tanította őket.

Ez a korai római időkig vezethető vissza, akkor sok bevándorló volt, akiket éjszaka, teliholdkor tanítottak a helyi szokásokra.

- ▶ Vád: a boszorkányok megtagadták és meggyalázták a keresztény vallást. **Erre az antropológusok nem találtak igazolást.**
- ▶ Aes Dana tanításai megjelennek benne.

Boszorkányság:

- ▶ Istennő kultusz, szellemek feletti uralom, gyógynövények ismerete.
- ▶ Természet tisztelete, ismerete.
- ▶ A Hold állapotváltozásai mutatják az utat.
Hold lehúzása.

A boszorkányság történelmét dr. Margaret Murry tanulmányozta, kb 25.000 évre vezette vissza. A boszorkányság alapja a pogány hit, Európában két istent tiszteltek: a Szarvas Istent (a vadászat istene) és a Termékenységi Istent. Az ősi emberek a vadászat előtt rituálékat tartottak, szerepe az állat lelkének elpusztítása volt. A Termékenységi Istent, akit nő képében ábrázoltak, fontosabbnak tartották, lévén ő jelentette számukra az emberiség fennmaradását és az állatok, illetve a Föld termékenységét is.

- ▶ A rítusok /termékenységi, vadászati/ szaporodásával egyidejűleg fejlődött ki a pogány papság. Az emberiség fejlődése során egyre nagyobb szerepet kapott a papság. A legnagyobb ütemű fejlődés Európában volt jellemző, itt a kevés létszámban lévő vezető sámánt, papot és papnőt wiccának hívták. A wicca szó jelentése: bölcs, a /wicca: pap volt, a papnő, pedig wicce/. Az ősi magyaroknál sámánnak, táltosnak nevezték.

A kereszténység megjelenése után nem következett be jelentős áttérés az új vallásra. A kereszténység mesterséges vallásnak számít, egész országokat nyilvánítottak kereszténynek, mert az uralkodójuk vette fel a kereszténységet. A kereszténység előre törése azonban háttérbe szorította ezeket a csoportokat, akik nem akarták elfogadni ezt az új vallást. A tömeges áttérés Nagy Gergely pápa uralkodása alatt következett be, a pogány templomokat, imahelyeket leromboltatta és a helyére keresztény templomokat építtettek a pápa parancsára. A pogány szó azt jelenti, hogy puszták embere. Ha valakit pogánynak neveztek, az akkoriban egyet jelentett azzal, hogy nem városi személy, ugyanakkor nem is keresztény

- ▶ A hittérítés lelki fenyítés árán, a régi hagyományok, rituálék eltörlésével zajlott, próbálták rábírní az embereket a keresztény hit felvételére. A keresztények szerint a pogányok istenei ördögök voltak, hiszen aggancsot hordtak, a pogányvallás hirdetői mégsem hittek az ördögben!!!

A boszorkányüldözések a középkorban váltak intenzívvé. Majdnem három évszázadon keresztül tartott , melynek eredménye kb.11 millió áldozat. A XII-XIV. században elégették az eretnekeket. Spencer Jakab és Institor Henrik azonban úgy gondolta, hogy kevés a munka, így Rómába mentek, hogy beszéljenek a pápával, aki 1484. december 5-én kiadta az úgynevezett boszorkánybullát. 1487-ben ez a két ember megírta a Boszorkánypöröly című fő művét.

Magyarországon 1565-ben volt az első, 1756-ban az utolsó boszorkányper. Ezen időszak alatt 554 bírói ítélet született, melyből 192 halálos volt.

Az utolsó nagyszabású boszorkányperre Szegeden került sor 1728-ban, amikor is 13 embert égettek el a Boszorkány-szigeten. De még vannak történetek.

Mária Terézia 1755-ben betiltotta a boszorkányüldözést, amely egyre nagyobb kereteket öltött. Akár egész falvakat is elpusztítottak egy-két boszorkány miatt. Ezután a boszorkányok bujkálni kezdtek, titokban tartottak gyűléseket egy-egy tisztáson. Próbálták ápolni a hagyományokat, így végül tovább élhetett eme vallás.

► Jobb kéz – fehér mágia, bal kéz – fekete mágia

- ▶ A „bűbájos” és „igéző” személy.
- ▶ A tevékenységük nem más, mint amit a szó is képvisel. Eredetileg őket is a gonosszal, romlottsággal kapcsolták össze. Figyelemreméltó dolog, hogy a bű és a báj gyökérszavak jelentése, eredete összekapcsolható a boszorkányéval. E szavak az ótörök báj szóból erednek, ami a következőket jelenti: kötelék, szalag, bilincs. Később már ugye nem feltétlenül gonosz személyként tekintettek rájuk, hanem mint a „lebilincselő”, „mozdulatlanná tevő.”
- ▶ A "bű" szó jelentése elavult, utalhat igézetre, varázslattal kapcsolatos kötésre vagy titkos, természetfeletti erőre, amely csodálatot kelthet. Gyakran a "bűbáj" szóban szerepel, ami a varázslat, bűvölet fogalmához kötődik. Emellett jelenthet ámulatot vagy haragot is. A szó történetileg a csodálkozás vagy megdöbbenés kifejezésére is szolgált.

- ▶ Régen lehettek akár füvesemberek, jövendőmondók, gyógyítók, bábák. Képesek voltak **megigézni, elbájolni az embereket, sőt, akár meg is köthették az illető személyt**, legyen szó fizikai vagy lelki szinten.
- ▶ Megköthették a **látását** (vagyis megvakult), a **kezeit** (ne tehessen semmit), a **szívét** (hogyan valakit szeressen, vagy ne szeressen), a **nyelvét** (ne beszélhessen).
- ▶ Ezt megtehették szóban, de általában csomót készítettek, hogy jelképezze is az átkot, amit aztán a célszemély közelében rejtettek el. Persze ez által fel is oldhatták saját, vagy mások kötéseit is. A híres bájitalkészítés tudományukat se felejtsük el, amivel szintén megkötöttek vagy feloldottak egy bizonyos embert valamiféle mágia alól, de persze a legismertebb művelet mégiscsak a szerelmi bájital készítésében rejlett. De az időjárás alakításához is bőven konyítottak, legyen szó viharról, jégesőről, hófúvásról, bármiről.

Boszorkány típusok

- ▶ A latin eredetű striga, azaz „seprűs boszorkány”, varázslónő, aki különböző állatok alakját képes felvenni.
- ▶ A malefica (nő), ritkábban maleficus (férfi) a „rontó”, „ártó” boszorkány. Magyarországon a népmeséből ismeretes vasorrú bábával is azonosítják őket.
- ▶ Vagy a bűbájos, akinek tevékenysége a bűvölés-bájolás.
- ▶ De van egy kis finom teológiai különbség a boszorkány és egy újabb típus, a varázslónő között, aszerint, milyen formában hívták az ördögöt. Ha egyszerűen csak **parancsoltak**, hogy tegyen meg valamit, ez nem volt akkora bűn, mintha **alázatosan kérték** volna. A varázslónő parancsolt, a boszorkány inkább feladatokat teljesített és csak utána követelt.

- ▶ A **tejboszorka** a falu bármely tehenét meg tudta fejni. Ült otthon és egy zsebkendő vagy asztalterítő sarkát „fejve” varázserejével kiszippantotta a kiszemelt tehen tejét. Többször is megtették ugyanazzal a tehénnel, mígnem kiapadt, és tönkrement a túlfejesben.
- ▶ Az **istállóboszorkány** egyetlen célja, hogy a jószágot (tehen, borjú, kecske, disznó) megbetegítse. Rontásuk következtében véres tejet adott a tehen.
- ▶ A **lóboszorka** rontásával riogatta a lovakat, aki megvadultak, megbetegedtek, vagy meg is haltak. Az istállót **csipkebogyóval** próbálták védeni, úgy, hogy a küszöb alá ásták el, mert a boszorkány, így nem mert belépni.
- ▶ Sokan hitték, hogy a veszélyeztetett állatot ördögcérnával megsuhintják, fájdalmat, szenvedést, akár halált is hozhat a rontás küldőjére. **Ördögcérna** ágakkal igyekeztek még jobban bebiztosítani magukat ellenük. De a **fehér üröm** élegetése is szokás volt, mert állítólag nem bírják a boszorkányok a növény füstjének szagát.

Latinul falusi = vicanus

A „pogány” szó a latin paganusból származik, amely kezdetben „vidéken lakó”-t, falusit jelentett (a pagus, azaz „vidék”, „falu” szóból). A magyarba a szó horvát vagy szlovén nyelvből, a pagan, paganin. A pagano pedig olasz nyelven szintén pogányt jelent.

Az újpogány mozgalmak követői azonban csoportjuk önmeghatározásaként használják.

A pogányság egy olyan kifejezés, amelyet a 4. században használtak először a Római Birodalom politeista (nem zsidó és nem keresztény) embereire. Az elnevezés egyik fő oka az volt, hogy ők egyre inkább vidéki emberek voltak a keresztény lakossághoz képest, vagy éppen csak azért, mert nem voltak Krisztus katonái, azaz nem voltak megkeresztelt hívők.

A pogányság eredetileg a többistenhit pejoratív jelzője volt, ami az alacsonyabb rendűséget jelezte. A 4. században, a kereszténység államvallássá válásakor a pogányság többnyire a „paraszság vallását” jelentette. Később, a középkorban és utána a pogány kifejezést minden ismeretlen, nem-keresztény vallásra alkalmazták, és a kifejezés hamis isten(ek)be vetett hitet feltételezett.

Napjaink pogány vallásai – a modern pogányság vagy újpogányság [8][9] a panteista, a politeista vagy az animista világméretet tükrözik; bár közülük néhány irányzat monoteista. [10] A mai pogányság gyakran tartalmaz olyan gyakorlatokat, mint például a természetimádat, amely megkülönbözteti a nagy világvallásoktól.

► Az egykori pogányság megismerésében az antropológiai kutatásokra, a régészeti leletek bizonyítékaira és az antik írók beszámolóira támaszkodhatunk.

Wicca

Az ősi Európa egyes természetvallásaiban a vezető sámánt, papot és papnőt hívták wiccának. **Nagy tudású füvesemberek, jövőmondók, varázslók voltak, egy személyben orvosok, bírók, tanácsadók.** Eredetileg a wicca volt a férfi, a wicce pedig a nő neve.

- ▶ A kereszténység korai korszakában a Wiccák és általában a pogány hit követői **az egyház vetélytársainak számítottak**, és ezért megpróbálták megszabadulni tőlük. Azt a vádat hozták fel ellenük, hogy a Sátán követői, azonosságot véelve felfedezni Cernunnos, az agancsos szarvasistenség és a szarvakkal, patákkal rendelkező ördög között. A Wiccák az emberi termékenységért, az állatok szaporodásáért, és a jó termés biztosítása érdekében mutatták be áldozataikat, az emberek mégis negatív, gonosz dolgok elkövetésével, ártó szándékkal vádolták őket.

A Wicca a látható és láthatatlan természet tiszteletén alapuló több ezer éves mágikus termékenységkultusz folytatása. A természet, a béke, és a mágia vallása. (A „Wicca” szó „bölcs”-et jelent, és azonos a gyöke az angolszász „wise” szóval.)

Isteni pár, természet tisztelete, misztériumok. A Nap állapotváltozásai, vándorlása mutatja az utat.

Más Istenek (pl. kelta) cselekedetei. Hold, Nap, Csillagok lehúzása. Csillagászati események.

A **szoláris ünnepek** Európában a kelták előtti megalitikus kultúrákban és a mediterrán kultúrákban játszottak fontos szerepet. A szoláris ünnepkör története a fény éves változásáról szól. Ennek során

- a Napisten megszületik a téli napforduló idején (kb. december 21.),
- a tavaszi napéjegyenlőség idejére (kb. március 21.) fiatal férfivá érik, és megtermékenyíti Földanyát.
- A nyári napforduló napján (kb. június 21.) dicsősége teljében ragyog, majd
- ereje és a földre gyakorolt hatása jelentősen csökken az őszi napéjegyenlőség idejére (kb. szeptember 21.), hogy aztán a téli napfordulóhoz érve meghaljon, és újjászülessen.

A közhiedelemmel ellentétben a szoláris ünnepeket a kelták nem tartották meg.

A **kelta ünnepkör** a négy nagy kelta ünnepből áll:

Imbolc (február 1.),

Beltane (május 1.),

Lughnasadh (augusztus 1.) és

Samhain (október 31.).

Samhain

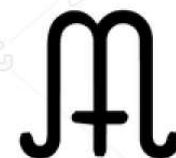
Beltane

Yule

Mabon

Imbolc

Lammas

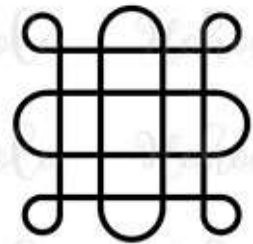

Ostara

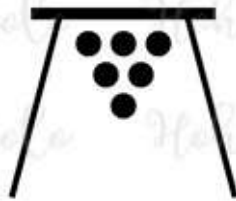

Litha

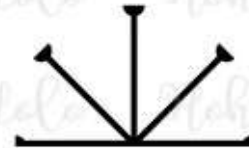

Samhain

Yule

Imbolc

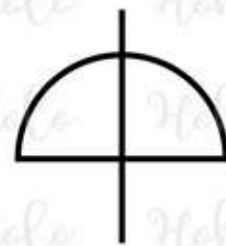
Ostara

Beltane

Litha

Lammas

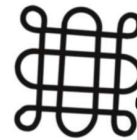
Mabon

.EPS .AI .SVG .DXF .PNG .JPG

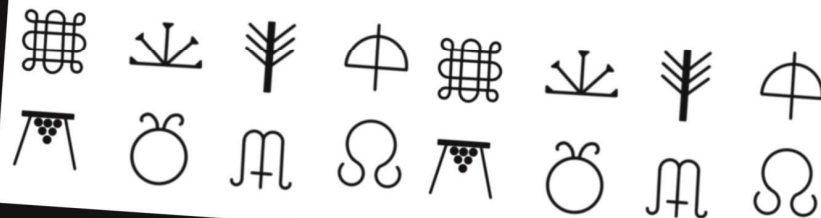
Sabbat Symbols

 Samhain Beltane

 Yule Mabon

 Imbolc Lammas

 Ostara Litha

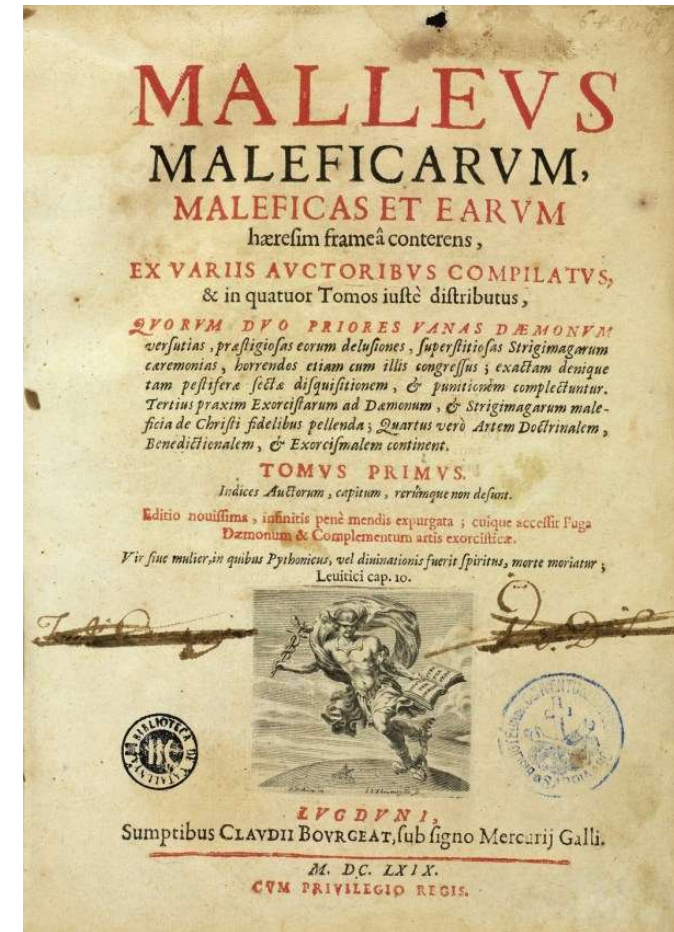
www.Etsy.com/uk/shop/GryphonsandGrimoires

Wheel of the Year

Középkor

- 1484-ben **VIII. Ince pápa** bullát adott ki a boszorkányság megfékezésére. Két évvel később két dominikánus szerzetes, **Heinrich Institoris Kramer** és **Jakob Sprenger** hihetetlenül kegyetlen, „boszorkányellenes” vádiratot szerkesztett, **Malleus Maleficarum** (Boszorkánypöröly) néven, melyet a kölni teológiai egyetem azonnal elutasított, a szerzők azonban aláhamisították a professzorok aláírását, és iratukat az inkvizíció legfontosabb kézikönyveként ismertették el. (A hamisításra 400 évvel később, csupán 1898-ban derült fény.) Az ezt követő tébolyult irtó hadjáratot és a brutális boszorkánypereket ma már az emberek többsége elítéli. A becslések szerint a boszorkányüldözés idején kilencmillió nőt, férfit és gyermeket végeztek ki vagy kínoztak halálra. Különösen ismert példa a felakasztott salemi boszorkányok példája, közülük vélhetően mindössze ketten voltak az ősi vallás követői, Sarah Good és Bridget püspök.

- I. **Jakab** angol király 1604-ben hozta meg a boszorkányságról szóló törvényét, melyet 1736-ban visszavontak, és helyette egy másik törvényt fogadtak el, amely a boszorkányságon kívül minden okkult erőt fondorlatos csalással gyanúsított.
- II. A rejtőzködés évszázadai alatt az ősi hit minden formája eltűnt az emberek szeme elől.
- III. Kis csoportokban, általában családtagokból szervezett gyülekezetekben maradt fent.

Az Újvilágban

- ▶ A rengeteg popkulturális feldolgozásnak köszönhetően ma a boszorkányüldözés szó hallatán szinte mindenki Amerikára asszociál, ott is a **salemi boszorkányperekre**, és ez nem véletlen. A Salemben történtek ikonjává váltak e jelenségnek, és jól mutatják be a boszorkányüldözések naivitását és egyben romlottságát, igazságtalanságát is. Érdekes azonban körül járnunk, a kulturális-történelmi hátterét ennek a híres-hírhedt persorozatnak.

WITCHHUNT AT SALEM VILLAGE

- ▶ 1691-1692 telén kezdődtek az események. **Samuel Paris**, Salem falu plébánosa közvetlenül is érintett volt, ugyanis a tömeghisztériába torkolló furcsaságok éppen az ő házában kezdődtek. Lánya, a kilencéves *Betty Paris* és unokahúga, a tizenegyéves *Abigail Williams* furcsa epilepsziás rohamoktól kezdtek szenvedni, amelyek dühkitörésekkel és más, megmagyarázhatatlan, már-már paranormálisnak tűnő tünetekkel jártak. Idegen, érthetetlen nyelveken szóltak a rohamok közben, és pszichotikusan viselkedtek. Orvosi vizsgálatuk nem jutott eredményre, a gyerekek egészségesnek tűntek, így egyhamar arra jutottak, hogy csakis boszorkányság állhat a gyerekek szenvedésének hátterében. A lányok, és hozzájuk csatlakozott barátnőik, *Ann Putnam* (12 éves) és *Elizabeth Hubbard* (14 éves) maguk is vádlókká váltak: azt állították, hogy tűkkel szurkálták őket a boszorkányok.

Magyarországon

► Boszorkányság elleni fellépésben élen járt országunk, és már Szent István és Szent László sem restelltek szabályokat hozni e témakörben. Első igazán fontos pontunk a boszorkányüldözések magyarországi történetében szintén igen korai, a 12. század elejéről származik, ez pedig **Könyves Kálmán** boszorkánytörvénye, a „*Strigákról pedig, akik nincsenek, semmiféle említés ne essék*”. Javarészt e törvénynek köszönhető az, hogy Magyarországon sokáig a boszorkányüldözés jelensége igen mérsékelt maradt más európai országokhoz képest – a halálos ítéletek száma mintegy öt évszázad alatt nem haladta meg a 850-et (bár a kutatók hozzáteszik, hogy mivel az ország határai folyamatosan változtak, a környező országok kutatásait is figyelembe kellene venni, de ezek még nincsenek kellő mértékben feltárva).

Az 1720-as évekig azok a vádlottakat, akik bizonyítani tudták, hogy nem boszorkányok, **csupán táltosok**, általában nem hurcolták meg. A köznép és a bírák azon a véleményen voltak, hogy a táltosok pozitív mágiát űznek, tudományukat a közösség javára használják fel, és valójában ellenségei a rettegett boszorkányoknak. Később ezt a „kifogást” nem fogadták el, minden varázslót egyaránt büntettek.

- A magyar boszorkányok a peranyagok szerint a Gellért-hegyen vagy a Tokaji-hegyen gyűltek össze. Feltételezhető, hogy ezek régebben pogány kultuszhelyek voltak, de az sem elképzelhetetlen, hogy a borospincékkel teli vidék vonzotta oda a boszorkányokat.

A legnagyobb mérvű magyarországi boszorkányper Szegeden zajlott 1728-ban. Korabeli iratok szerint ekkor már évek óta aszály sújtotta a mezőgazdaságot, melynek első bűnbakja egy rossz természetű bábaasszony lett, **Kökényné Nagy Anna**. A nőt kínvallatásnak vetették alá, melynek során sokakat megnevezett társaként, akiket szintén elfogtak. Szövevényes történet kerekedett ki kényszer alatt tett vallomásaikból, mely szerint a szegedi boszorkányok valóságos katonai szervezetet alkottak. Kapitányukként az ekkor már 80 évnél is idősebb **Rózsa Dánielt** nevezték meg, aki egykori bíróként a város egyik legvagyonosabb polgára volt. Rózsa a tortúra hatására beismerte, hogy „egy akó pénzért hét esztendőre adták el a csapadékot a töröknek”. A vádlottakat vízpróbának és mérlegpróbának vetették alá – aki „könnyűnek találtatott”, azt elítélték. A per végeredményeként 1728. július 23.-án a város ma Boszorkányszigetnek nevezett részén egyszerre tizenkét boszorkányt kötözték cölöpökhöz és küldtek a máglyahalálba.

- ▶ A 18. század közepére bár már hanyatlani kezdett a boszorkányperek addig kimagasló száma, lényeges csökkenést csak **Mária Terézia** vonatkozó rendeletei hoztak. Az 1756-os rendelet alapján az eljárások sokkal körültekintőbbé váltak, és ítélet is csak akkor születhetett, ha bizonyítottan minden körülményt feltártak, majd 1768-tól betiltottak egyszer és mindenkorra, hogy boszorkányság miatt halálos ítélet hozzanak a törvényhatóságok. Ez nem jelentette a boszorkányperek végleges megszűnését, azok még a 19. század elején is előfordultak.

- ▶ **Dr. Margaret Ann Murray** antropológus 1921-ben tette közzé a „The Witch Cult in Western Europe” (A boszorkánykultusz Nyugat-Európában) c. tanulmányát. Második könyve, a „The God of the Witches” (A boszorkányok istene) szintén hasonló témában íródott.

- ▶ A boszorkányság megújítása **Gerald B. Gardner** (1884.-1964.) nevéhez fűződik, aki 1939-ben csatlakozott egy dél-angliai, akkor még titokban létező boszorkánycsoporthoz, majd később saját coveneket alapított, s írásban is lefektette a modern Wicca alapjait. Először 1949-ben, egy regényben jelentette meg gondolatait a boszorkányokkal kapcsolatban, melynek címe „High Magic’s Aid” (Magasrendű mágikus segély) volt. Angliában azonban csupán 1951-ben helyezték hatályon kívül a boszorkányok ellen hozott törvényeket. 1954-ben jelent meg Gardner második könyve, a „Witchcraft Today” (A boszorkányság napjainkban) címmel. Ennek a könyvnek későbbi kiegészítése a „The Meaning of Witchcraft” (A boszorkányság értelme), mely 1959-ben jelent meg.

- ▶ A leghíresebb irányzatok közé tartozik a már említett Gardner által alapított **Gardneriánus Wicca**. Ők a természet közelségének fontosságát hangsúlyozzák, Aradia és Cernunnos az istenpárjuk, a hangsúly azonban egyértelműen az Istennőre esik. Az önavatás tilos, az előrehaladást fokozatok jelzik, covenjeikben azonos létszámú férfi és nő található. Közülük sok covenben meztelenül végzik a szertartásaikat. Ezt az irányzatot **Skyclad**-nek, Égbe Öltözöttnek is nevezik. Leghíresebb képviselői **Doreen Valiente, Patricia C. Crowther és Monique Wilson**, akik még Gardnertől nyerték el beavatásukat.

- Sokban hasonló az **Alex Sanders** által létrehozott **Alexandriánus Wicca** is, csak nagyobb hangsúlyt fektetnek a szertartásokra, melyben főleg gardneriánus, zsidó-keresztény és ceremóniális mágikus eszközök lelhetőek fel. Az Urat és az Úrnőt dicsőítik. Covenjeik szintén meztelenül tartják rituáléikat. Sanders a „király” címet viselte, ami egyedülálló az irányzatok között. Leghíresebb Alexandriánusok **Janet és Stewart Farrar** és **dr. Vivianne Crowley**. (Janet és Stewart Farrar jelenleg már nem vallják magukat Alexandriánus wiccának, saját útjukat járják amit "progresszív wiccaként" emlegetnek.)

- Amerikában **Raymond Buckland** terjesztette el a Wicca irányzatot, akit Skóciában avatott be Gardner főpapnője. Sokféle hagyomány kelt életre, és kialakultak a különböző ágazatok.

Fontos azonban, hogy Magyarországon kissé más a boszorkány meghatározása. A javasasszonyok, népi gyógyítók e közös elnevezése egy közkeletű, szexuális egyesülésre utaló szóból származik, és „bujálkodót” jelent, ami utal arra a néphitre, miszerint a boszorkányok orgiáikon rendszeresen közösköltek az ördöggel. Ezért itt is inkább javasolt a wicca szó, mely utal az ősi hit eredeti, tiszta mivoltára, a bölcsességre.

- A boszorkány szó más értelemben is elhatárolja ezeket az embereket a mágiahasználók népes csoportjától. Az alacsonyabb rendű mágia használói (vagyis hagyományosan a boszorkányok) saját érdekükben, materiális célokra alkalmazzák tudásukat, pl. pénzszerzés, szerelmi praktikák, stb. A magasabb rendű mágiát használók célja a spirituális megvilágosodás, az univerzum és a legmagasabb szintű kozmikus tudat megélése, ezáltal az Egységbe és az egyéb, a mienknél magasabb, kozmikus síkokba való bekapcsolódás. A wicca mindkettőt gyakorolhatja, saját világnézete és erkölcsi felfogása alapján, azonban az ősi hit követése és a természettel való egység vágya mindenképp közelebb viszi őket ehhez az utóbbi meghatározáshoz is.

A Wicca filozófiája

A boszorkányság a szeretet és az öröm vallása. Szó sincs benne eredendő bűnről, tehát megváltásról sem. Az életet tanítja, a természettel való azonosulást. Őseink természetes szövetségben éltek a természettel, annak részeként léteztek. A fákat és állatokat testvérükként kezelték, gondozták a mezőket és a földeket. A modern kor embere elvesztette ezt a kapcsolatot. A civilizáció elvágta az embereket a természettől. A wicca ennek az egységnek a visszaállítására törekszik. Fontos azonban, hogy egyetlen wicca sem ellensége a civilizációnak, a modern világnak. Megtanulnak azzal is egységben, harmóniában élni, és szerves egészként felfogni mindazt, amit jelenleg Gaia, a Földanya hordoz.

Ami közös a különböző tradíciókban:

- A látható és láthatatlan természet tisztelete, szeretete, az örök körforgás elfogadása.
- Az Isteni Pár tisztelete, tehát a férfi és női aspektus egyenrangúságának elfogadása Isteni és emberi szinten egyaránt.
- **- A Wicca etikai szabálya, tanítása: „Tégy, amit akarsz, de ne árts vele!”**

Boszorkányüldözés ma

- ▶ **Ghána** - Yahya Jammeh korábbi elnök 2009 márciusában adott utasítására a kormány boszorkányvadászai Gambiában mintegy ezer lakost gyűjtöttek össze
- ▶ 1100 embert zártak boszorkány táborokba (2014)
- ▶ **Kenya** - A kenyai boszorkányüldözések története évszázadokra nyúlik vissza, de a heves és erőszakos cselekmények hullámmzó gyakorisággal fordulnak elő. 2008 májusában egy banda halálra égetett 11 embert, akiket boszorkánysággal vádoltak Kisii nyugati régiójában. Nyolc 80 és 96 év közötti nőt és három férfit hurcoltak ki házaikból az utcára, és egyenként elégették őket, majd felgyújtották az áldozatok házait. A hajtóvadászat azután kezdődött, hogy valaki egy helyi iskolában talált egy füzetet, amelyben volt egy lista azokról az emberekről, akiket a közeljövőben meg akartak vádolni boszorkánysággal. Ez a támadás korántsem számít elszigetelt esetnek, a kenyaik régóta szenvednek a boszorkányüldözés fenyegetésétől, és semmi sem utal arra, hogy ez egyhamar véget érne.

India bizonyos régióiban is mélyen gyökerezik a miszticizmustól való félelem

- ▶ Az északkeleti Asszám államban 2001 és 2006 között körülbelül 300 embert gyűjtöttek össze és öltek meg, többségük nő volt, ennek nyomán pedig a régióban megnőtt a hajléktalan gyerekek száma. További gyilkosságok történtek országszerte, amik jellemzően 5–35 halálos áldozatot követeltek egy-egy esetben. Egy 2010-es jelentés becslése szerint évente 150-200 nőt vadásznak le és ölnek meg Indiában, boszorkányságra hivatkozva.

Nepál-szerte is igen erős a boszorkányságba vetett hit

- ▶ A boszorkányüldözések célpontjai többnyire alacsony kasztba tartozó nők, akiket összegyűjtenek, megvernek, megkínóznak, nyilvános fórumokon megaláznak, és gyakran meg is gyilkolnak. Amikor ilyen vadászatokra kerül sor, gyakran az áldozatok családjait is megvádolják és hasonlóan bánnak velük. Egy 2010-ben történt eset során egy nőt elfogtak, megverték és két napon keresztül kínoztak, amíg be nem vallotta, hogy boszorkány.

Szaúd-arábiai Királyság a világ egyik leggazdagabb országa, társadalma még mindig a varázslástól való félelemben él

- ▶ A muszlimok többsége hisz a varázslás és a boszorkányság gyakorlásában, így nem meglepő, hogy az ország bűncselekményként definiálja annak gyakorlását: Szaúd-Arábiában nemcsak megvádolhat valaki egy másik személyt boszorkánysággal, de a kormány bíróság elé is állíthatja az illetőt az említett bűncselekmény elkövetéséért. Ha bűnösnek találják, az ítélet halál. Az ilyen esetek számáról szóló jelentések nem gyakran jutnak ki az országon kívülre, azonban számos nagy visszhangot kiváltó eset börtönbüntetéssel és halállal végződött. A Human Rights Watch 2009-ben azzal vádolta meg az ország vezetését, hogy „a vallási rendőrség szó szerint boszorkányüldözést szentesített”.

Indonézia népe 31 éven át szenvedett Suharto uralma alatt

De mindez 1998-ban véget ért, amikor a militarista diktátor lemondott. Annak ellenére, hogy a felszínen Suharto lemondása jelentős előrelépésnek tűnt az ország számára, távozása széles körű zavargásokat, súlyos pénzügyi válságot és valamilyen oknál fogva intenzív boszorkányüldözést okozott, amely mintegy 400 ember halálához vezetett.

2000 szeptemberében Nyugat-Jáván emberek egy csoportja azzal vádolt meg egy 70 éves nőt, hogy olyan varázslatokat mondott, amik megbetegítették a helyi lakosokat. Az állítólagos boszorkányok iránti harag és gyűlölet gyakran vezetett a boszorkánysággal vádolt személyek brutális kínzásához és meggyilkolásához.

Pápua Új-Guinea engedélyezi az úgynevezett fehér mágiát, amit gyógyításra és más jóindulatú gyakorlatokra használnak

- ▶ Az 1970-es években az ország elfogadta a boszorkánytörvényként emlegetett rendeletet, amely két év börtönbüntetést szabott ki mindenkire, aki fekete mágiával foglalkozott.

Úgy tűnik, a helyzet Tanzániában messze a legrosszabb

- ▶ Csak a XXI. században becslések szerint húszezer embert gyűjtöttek össze és mészároltak le boszorkányság miatt, ezek a boszorkányüldözések azonban nem korlátozódnak szigorúan a sötét mágia gyakorlására.

Felhasznált irodalom

Nevill Drury Mágia és Boszorkányság

Susan Greenwood A mágia és boszorkányság enciklopédiája

David Nash: Witches and withcraft

Morgana: A boszorkányseprűn túl

Owen Davies: The Oxford history of witchcraft and magic

Szegedi boszorkányperek

Pécsi boszorkányperek

